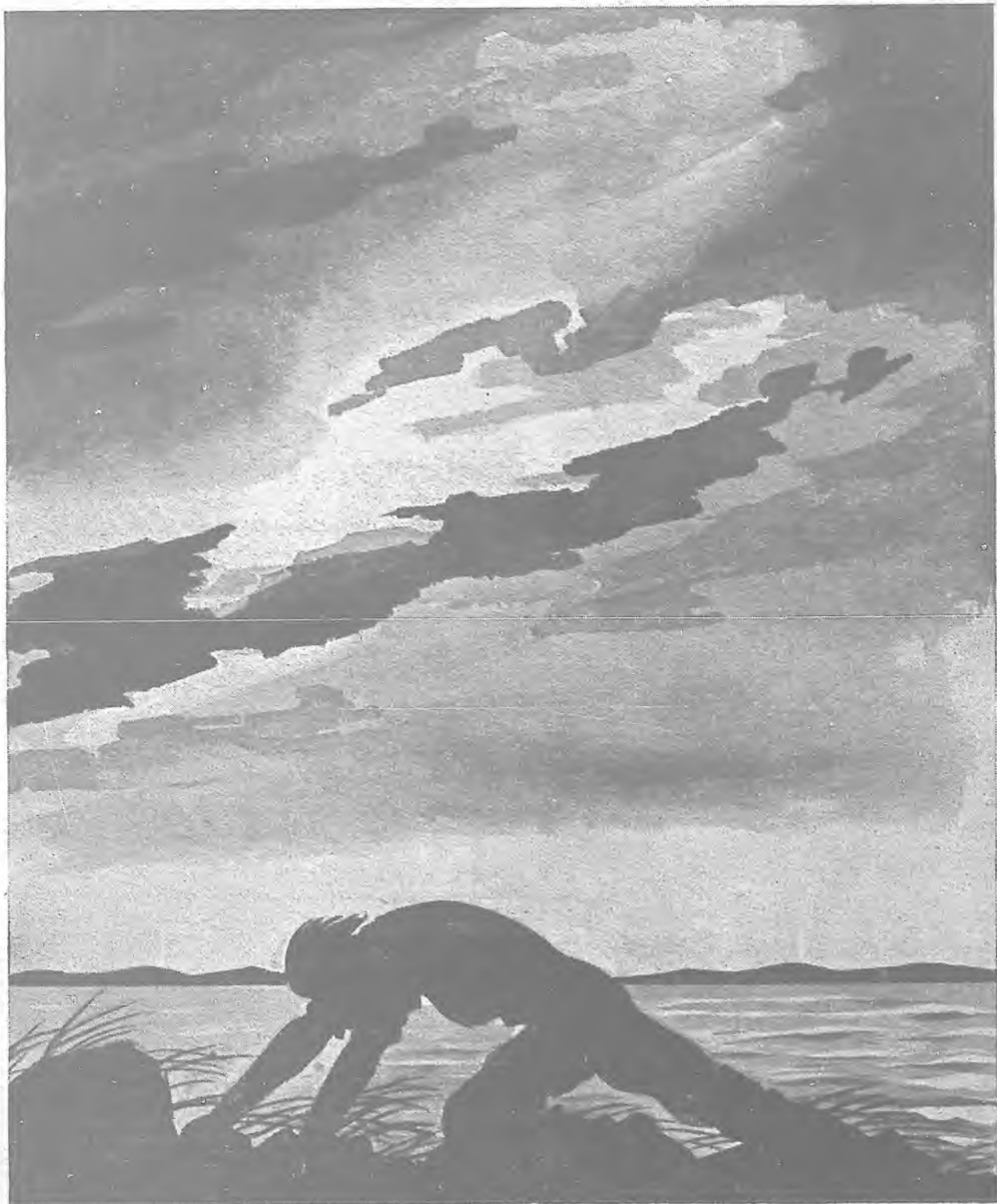

Poštarina plaćena u gotovu

Pojedini broj 1 dinar

Mali Istranin

GOD. IX

LISTOPAD 1937

BROJ 2

IGRA BROJEVA

Hajde, da vas naučim, kako ćete se pred drugovima iskazati kao dobri računđiže.

Zamislite si jedan broj!

Dodajte mu 5.

Dobiveni broj pomnožite sa 3.

Od tog umnoška odbijte 7.

A sada mi recite, koliko ste dobili?

(Od toga broja, što ste mi ga vi rekli ja ću odbiti 8 i taj ću ostatak razdijeliti sa 3. Broj koji sam dobio je onaj broj, što ste ga vi prvobitno zamislili.)

Pokušajte i vi tako s kojim od vaših drugova i on će ostati iznenađen kako ste vi to mogli pogoditi broj, koji si je on prvobitno zamislio.

Isti je slučaj i ovaj:

Zamisli jedan broj!

Pomnoži ga sa 3.

Dodaj mu 25.

Taj zbroj pomnoži sa 4.

Koliko si dobio?

Kad si mi to rekao, ja ću jednostavno od tog broja koji si mi kazao odbiti 100 i taj ostatak razdijeliti sa 12. Broj, koji sam dobio je onaj što si ga ti zamislio.

ČUDNOVATI BROJ

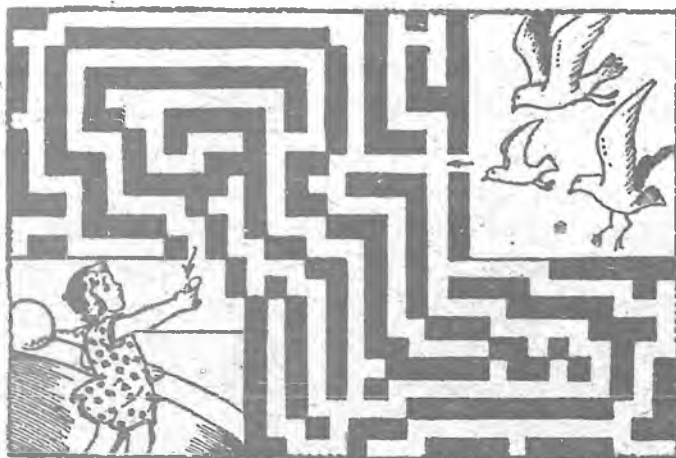
Broj 15873 imade zaista čudnovate osobine. Pomnožimo li ga sa 9, sa 18, sa 27, sa 36, 45 i 54 on će dati umnožak, koji je sastavljen uvijek iz jednih te istih brojka, koje su samo malo drugačije poredane. Ti su umnošci ovi: 142857, 285714, 428571, 571428, 714285, 857142.

Ako pak broj 15873 pomnožimo sa 7 dobit ćemo broj, koji je sastavljen od samih brojka 1 i to: 111111. Pomnožimo li ga sa 63 dobit ćemo same brojke 9 i to: 9,999.999.

Kako vidimo i ove naoko suhoparne brojke se znadu ponekad s nama poigrati.

Vrtalo

LABIRINT

Nadite put kojim moraju letjeti ovi golubovi da dodu do djevojčice

MALI ISTRANIN

GOD. IX

ZAGREB, LISTOPAD ŠK. GOD. 1937/38

BR. 2

Na majčin imendan

Četvrtak, šesnaestoga rujna. Kiša je pljuštala kao iz kabla, udarala o tvrdi pločnik i prskala na sve strane. Te je godine jesen nekako nenadano došla i to ne u grimizu osušenog lišća i rumenih krupnih grozdova, nego uz pljusak, duge dosadne kiše, blatnjave ceste i studen...

A nekada je šesnaesti rujna znao biti tako lijep! Sunce bi sjalo kao usred ljeta, iz vinograda u okolici grada odjekivala bi pjesma, a na trgu je bilo na stotine mladih jedrih seljakinja s prepunim košarama grožđa...

Za malu je Nadu taj dan bio najveći blagdan, otkako ga pamti. Na taj dan njihova je soba bila puna cvijeća: na prozorima, na stolu, na noćnim ormarićima, a ma svuda, svuda. Najdivniji mirisi ruža, karamfila, gladiola, astra i dalijsa rasplinjavali bi se u zraku, draškali nosnice i opajali...

Velik je to bio svetak; ta kako i ne bi, kad je na taj dan padao imendan njezine dobre mamice! — Ljudmila, djevica. Tako je pisalo u kalendaru. A njezina se mamica tako zvala, iako su ju inače nazivali od milja raznim imenima: Milka, Milkica, Mila...

A ove godine tako je tmuran, tako žalostan taj dan. Prije osam dana njena je majka nesrećom nastradala i sada eto već osmi dan leži, skoro nepomično, povezane glave, vrućica je trese, a znoj oblijeva, pa je nekud tužna i turobna...

— Hoćeš li grožđa, mamice?, došuljala bi se do njezinog kreveta na prstima Nada noseći joj na tanjuru grožđa.

Majčica bi se samo nasmiješila, podigla s pokrivača bijelu ruku, pogladila je po zlaćanoj kosi, uzela zrno, dva i rekla bi jedva čujno:

— Hvala, Nadice, ne mogu više...

— Boli li te, mamice? — skoro je šaptom pitala djevojčica, a majčica, čije je lice bilo bijelo, skoro kao onaj bijeli povoj na glavi, samo bi kimnula:

— Boli, srce, boli...

— A gdje te boli majčice? — pitala je dalje sva zabrinuta zlatokosa djevojčica i tek što ne briznu u plač.

— Ovdje na čelu... Ali bit će sve dobro... ne brini se, Nadice....

— Na čelu... Draga moja mamica. — I nježna djetinja ruka lagano bi, poput lahora, prešla čelom majke, okrenuvši glavu u stranu, da ne bi ona vidjela one dvije blistave suze, što su se ko dva krupna bisera otkotrljala niz lice...

— Mamice, a znadeš li ti, koji je dan sutra?

Bolesnica se nasmiješi:

— Dobra moja curice, kako ti vodiš računa o svojoj majčici... Znadem, znadem — Ljudmila, djevica...

— Zar ne, da će ti sutra biti dobro? Zar ne da te sutra više ne će boliti glava, majčice? Ne, ne će, ja to znadem! Dobit ćeš cvijeća, puno cvijeća...

Bolesnica je kimnula glavom i nije odgovorila, nego se zaniijela i kao da nešto misli. Najednom, više za sebe, nego li da ju dijete čuje, prošapta:

— Bogzna hoće li mi tko donijeti ljubica. — Tako sam zaželila osjetiti miris ljubica.

Djevojčica napne sluh —

— Joj, — pomisli u sebi, — ljubice, majčica želi ljubice!

I sjeti se, kako je svakog proljeća, kad je s majkom i s ocem išla nedjeljom na izlet izvan grada, trčkarala po zelenoj travi od grma do grma, od busena do busena, tražeći mirisne ljubičice, da ih veže u kiticu, a onda ih slavodobitno odnese majčici, da joj njima okiti grudi... Ona i Pipo, bljedoliki dječčić, drug njezin, svijetle plave kose i nježna lica, trčali bi pred roditeljima, natječući se tko će ih više nabrati. Očevi i mamice išli bi lagano za njima, i razgovarali, dok su oni bježali po rosnoj travi, ko dva mala s lanca puštena mlada vižleta.

— Ljubice, ljubice. — Mamica ih je zaželila. Moram joj ih sutra donijeti.

Pljuštala je kiša, kao da se nebo prolomilo. Cijelo prije podne Nadica je bila kod kuće. Došli su neki čestitari, kumovi i rođaci, donijeli

su i cvijeća, a djevojčica ga je pažljivo pregledavala ali nakon svakog pregleda u jasnim bi joj se, plavim očima odrazila tuga: ljubica nije bilo!

Popodne se otputila u školu... Kiša je još uvijek lijevala. — Prije polaska Nadica se odlučila na veliki korak. Oprezno, da nitko ne vidi, odnijela je u kuhinju svog »pajceka«, lijepo malo glineno prase, u koje je običavala ubacivati svaki dinar, što bi ga od koga dobila, razbije ga i izvadi iz njega svu svoju uštednju. Bilo je trideset dinara, sve u komadima od jedan i dva dinara...

Oprezno je pokupila krhotine, bacila ih u sandučić za smeće, a dinare čvrsto stisnula u ruci... I cijelo ih je vrijeme obuke držala grčevito u džepu.

Iza škole požurila se do prve cvjetarnice.

— Ljubica! Molim vas, imate li ljubica?

— Ljubica? Sada u jeseni? Ne! Nema ljubica sada. Nego, ako hoćeš evo lijepih ruža, crvenih karamfila, evo i ciklama ima...

— Ne, ne! Moja je majčica zažalila ljubice...

— Žalimo, ne možemo ti pomoći...

Sipila je kiša, bez prestanka, dosadna, gusta.

Snuždena djevojčica obilazila je ulicama, promočena do kože, od cvjetarnice do cvjetarnice, ali uzalud. Svagdje ju je dočekivalo začudeno pitanje: — Ljubica? Sada, u to doba? Nema, dijete, više ljubica do proljeća.

— Nema ljubica! uzdahnula bi svakiput zlatokosa djevojčica, u očima bi joj se pojavile suze, a na usnama jedva sustezani plač.

— Pa ipak, moram ih naći, jer moja je dobra majčica zažalila baš ljubice.

I nastavi neumorno tražiti po gradu, sve dalje i dalje. Kiša joj je curila niz lice, kosa joj se zalijepila za glavu, a haljinica joj je bila sva pokisla. U jednoj je ruci držala školsku torbu, a drugom je u džepu grčevito stiskala svu svoju uštednju: svojih trideset dinara...

Kod kuće su već bili u brizi. Škola je već davno svršila, svjetla su se po gradu već davno zapalila, a Nade nema kući. Da joj se, zaboga, nije što dogodilo? U velikom gradu ima svakojakog svijeta...

Otac se ušetao po sobi, majčica se svakog časa nadizala da pogleda na sat. Prošlo je i pet i šest i sedam sati, a djeteta nema i nema... A vani kiša pljušti, lijeva i probija do kosti.

— Idem, da ju potražim. Ne mogu dulje izdržati! — odluči konačno otac, sav zabrinut za svoju dragu jedinicu. I baš kad se spremio da izađe začuje se na stepenicama žustro i brzo tapkanje.

— Evo je! To su njezini koraci —, sav će sretan.

U tom se času otvore vrata. Bila je Nadica. Kosa joj zalijepljena, haljina sasvim mokra, voda je curila s nje u mlazovima, ali lice, ono je sjalo, blistalo od ushita. A istom oči, one jasne velike plave oči, s koliko su žara i sreće plamtjele.

— Mamice, mamice, našla sam za tebe ljubice. — I držeći u ruci kiticu plavih ljubica poleti prema majci u krevetu, baci se na nju i svom ju žestinom zagrlji.

Bolesnici se oči zaliju suzama. Bijelim svojim rukama privine djevojčicu k sebi i utisne joj na čelo vrući cjelov.

— Pa kako si mogla tako dugo izostati? pokuša da se srdi otac, jedva susprežući u grlu grecaj, da ne brizne i on u plač.

— Oprosti, tatice, ali naša bolesna majčica je jučer zaželila ljubice. Nitko joj ih nije donio, danas, na njezin veliki dan. Ja sam ih pošla tražiti. Od cvjetarnice sam do cvjetarnice išla, kiša me je prala, ali ja nijesam marila. Sve sa obišla. Nigdje ih nije bilo. Bila sam već zdvojna. Kako da dođem kući bez ljubica, a mamica je jučer kazala, da će danas biti zdrava, dobije li ljubica. — Ili bar se tako meni pričinilo...

Konačno sam ih našla! Daleko tamo pokraj Mirogoja. U onom vrtlarstvu su ih nekoliko stručaka gajili pod staklom... Da znaš, tatice, kako sam bila sretna...

— A novac? Odakle ti novac?! tata će.

— Novac? Nemam više »pajceka«. Svu svoju uštednju: trideset dinara, dala sam za ovaj stručak ljubica... A gle kako samo mirišu!

I prinese ih licu i pomirisa ih, a iz očiju joj kapnu na njih dvije suze radosnice, dva divna krupna dragulja...

Ni tata se više nije mogao svladati. Pride, jednom rukom zagrlji bolesnicu, drugom obujmi zlatnu djetinju glavicu i pritisne ih na grudi.

— Nadice, Nado, sva moja nado...

Tri se glave nadoše na okupu, tri oka orosiše bisernim kapima skupocjenu kiticu ljubica, koja je bila najljepši i najdragocjeniji dar dobroj majci za imendan.

Ernest Radetić

Blagdan u šumi

Koji danas blagdan je
u šumi lisnatoj
da je sva u haljini
rumenoj i zlatnoj.

Guste krošnje blistaju
kao kite cvijeća,
a davno smo odmakli
od rosnog proljeća.

To sad šuma otvara
bogate ormane
i vješa po granama
raskošne đerdane

Prije neg joj sjever ljut
strese ljetno ruho,
oblači se u grimiz
i u zlato suho.

Gabrijel Cvitan

Predavanje o bijelom kruhu

Sastali se Jurić, Franić, Jožić, Ivica, Branko i još neki dječaci, sve jedan veći ugursuz od drugoga i povelili razne igre. U to će Jurić, na opće iznenađenje sviiju: — Hajdmo, drugovi, da se igramo škole. Ja ću biti učitelj, a vi daci!

Svi pristadoše, znatiželjni, kakav li će to učitelj biti Jurić. Jurić pak skoči u kuću i donese u ruci ogroman hljeb ko snijeg bijela kruha, što mu ga je majka taman bila izvadila iz peći.

— Bijeli kruh! Bijeli kruh! — stade ih vika, ali ih Jurić brzo ušutka.

— Mir! i da mi nitko nije ni pisnuo! — povika Jurić ko pravi pravcati učitelj. — Sjajnite!

I oni posjedaše kud koji, a Jurić ostade s ogromnim hljebom bijela kruha i dugim kuhinjskim nožem u ruci, na povišem mjestu.

— Znajte, da ćete — budete li dobri i poslušni — dobiti svaki po jednu krišku kruha. Inače ću ga pojesti sam!

Čim je to izrekao zavlada takva tišina, da se je čulo samo zujanje muha.

— Dakle, Branko — prozva ga Jurić — ti si prvi na redu! Kaži ti meni, koja je glavna čovječja hrana?

— Kruh! bubne Branko kao iz puške.

— Izvrsno! A kako čovjek zarađuje svoj svagdanji kruh?

— Kruh svoj svagdanji zarađuje čovjek u znoju lica svojega!

— A ma ne bi bolje ni naš kateheta odgovorio — pohvali ga Jurić pa nastavi:

— Ali ako je čovjek star, pa ne može više raditi?

— Zato mora čovjek u mladosti štediti, da može pod stare dane imati komad kruha!

— Živio Branko! Zapisao sam ti peticu! Idi na mjesto, a neka iziđe pred mene Franić.

— Franiću, mi ćemo danas malo razgovarati o razgocima. Znadeš li ti štogod gramatike?

— Znadem, gospodine učitelju! odgovori Franić, a sve očima zirka na ogroman bijeli hljeb.

— U kojim slučajevima se meće uskličnik? upita Jurić.

— Uskličnik dolazi, ako je komad kruha, koji dobijemo, prevelik, jer je uskličnik znak začuđenja.

— Izvrsno! Franiću, ja te ni ne prepoznajem. Zar si to ti, što tako pametno odgovaraš? Hajde još nešto o razgocima! Kada se meće upitnik? —

— Upitnik se meće, ako je komad kruha, što ga dobijemo, premalen, jer je upitnik znak pitanja!

— Sve bolje i bolje! A zarez? —

— Zarez dolazi između jedne kriške kruha i druge, jer je zarez znak kratke stanke.

— A točka?

— Točka dolazi nakon desetog komada kruha, kad čovjek više ne može jesti, pa da ne pukne stavi točku i više ne jede.

— Franiću, ti si talenat za gramatiku...

— Ne, nego talenat za jedne-
nje bijeloga kruha, gospodine
Juriću! odvrati Franić, a sve
mu se nozdrve šire od divnog
mirisa svježega kruha.

— Još samo nešto, Franiću,
kad smo već kod gramatike!
Koliko vremena poznajemo u
gramatici? —

— Tri! i to: prošlost, sada-
šnjost i budućnost!

— Vrlo dobro! A kako ih
raspoznajemo?

— Ako je kruh star onda je
on iz prošlosti, ako je svjež
i istom pečen, poput ovoga tvo-
ga, onda je bolje da ga se po-
jede u sadašnjosti, nego da
se čeka budućnost, jer bi
međutim mogla doći tvoja maj-
ka i uzeti nam kruh, a mi bi
ostali kratkih rukava. —

— Franiću, na mjesto! Tebi
zapisujem odlično nad od-
ličnima. A sada van ti, Ivi-
ce!

Ivica izide i stane pred Ju-
ća.

— Ti ćeš malo računati!
Ovdje nas imade sedam. Na
koliko dijelova moramo razdi-
jeliti ovaj kruh, da svaki ne-
što dobije?

— Na sedam jednakih
dijelova!

— Ali kad bi sada došla još
dva moja bratića, a za njima
i dvije tvoje sestrične, na ko-
liko bih dijelova morao onda
razrezati ovaj kruh?

— Onda ga uopće ne bi raz-
rezali, nego bi ga sakrili, da
ga ne moramo s njima dijeliti.

— Ah, baš si mi govorio iz
duše! Dosta je! Petica ti je si-
gurna! A sada Jožić. Taj ne
zna ni jednu vrst računa. Haj-
de, Jožiću, nastaviti ćemo s ra-
čunanjem, da vidimo hoćeš li

znati računati, kad se radi o
finom svježem bijelom kruhu!

Jožić stane ukočeno ko voj-
nik.

— Ako ja razrežem ovaj
kruh na sedam dijelova, kako
je čas prije rekao Ivica, kakva
je to vrst računa?

— To je dijeljenje, gospodi-
ne Juriću.

— Vrlo dobro, Jožiću, samo
te upozorujem, da me ne smiješ
nazivati gospodine Juriću, ne-
go ili: gospodine učitelju! ili
samo Juriću!

— Razumijem, gospodine
učitelju!

— Drago mi je, da ovaj pu-
ta razumiješ, jer inače ti teško
shvaćaš. U ostalom danas se ra-
di o bijelom kruhu. Idemo da-
lje! Ako sam ja kruh nejedna-
ko razrezao, pa onoj tankoj kri-
ški dodam još jednu, kakva je
to vrst računa.

— To je zbrajanje.

— Dobro! Ako ja razdijelim
ovaj bijeli kruh među vas, a vi
udarite po njem i pojedete ga
triput više, nego što biste pojeli
kukuruznjaka, što je to?

— To je množenje sa tri.

— Ako ja zadržim za sebe
dva ili tri najbolja komada, što
je to?

— To je odbijanje. —

— Zaslužio si odličan, — re-
če Jurić, razreže kruh na devet
jednakih dijelova, tri komada
zadrži za sebe, a ostalih šest
porazdijeli drugovima, koji uti-
snuše svaki svoje bijele zube u
kruh i za čas nestade kruha ko
da ga nikad ni bilo nije.

Franić ustade i pruži u vis
dva prsta.

— Što želiš reći? upita Ju-
rić.

— Molim, da se ovaj način podučavanja opiše u »Malom Istraninu«, da bi i drugi učitelji tako postupali u školi. Po

toj bi metodi daci vrlo dobro napredovali.

Svi viču: Prima se!

Jože Veselić

Naše livade

Naše su livade nosile razna imena: »Ledina«, »Sjenokošica« i dr. Nijesu bile prevelike, ali su bile prepune cvijeća. Bilo je tu jurjevica, kaćuna crvenih, bijelih i šarenih, papučica i nekog niskog crvenkastog, plavog i žutog cvijeća, punog mirisa. Po njemu nijesu lijetale samo pčelice, nego i mnoge druge bubice. Zujao je i bumbar. Ukraj livade, blizu plotu ili zida, rasle su ljubičice plave, plave kao nebo, i bijele!

U rijetkim grmovima savile su male ptičice gnijezdo. Sitne grmuše. Znali smo njihova gnijezda i sa strahom smo im prilazili, da ih ne plašimo. Naše su livade mirisale kao pravi vrtovi! U proljeće smo ih čistili i već za nedjelju, dvije, u njima je bilo sve puno cvijeća i trave! Po njima smo lovili leptire i bubice. Od guste trave nijesmo se nekada ni vidjeli. Stariji su dolazili češće i uživali kad je poslije kiše livada napredovala. Zataknu bi za klobučić stručak majčine dušice, ili divlje metvice i već tražili kosce. A jednog jutra, kad smo se mi djeca probudili, naše su se livade kosile! U kosidbu su se pozivali najjači ljudi. Zamah kose čuo se je nadaleko. Poslije dva tri vahlja, kosci bi se sakupili na kraju livade pod kakvim hrastom, i redom bi se iz oveće »barile« krijepili. Mi mališi razgrtali bismo sijeno, da se bolje osuši, i bilo nam je žao one lijepe trave, onog mirisnog cvijeća...

Prikodražan

Nogometaši

Mato, Frano, Ivo, Rado,
Dušan, Branko, Pero, Vlado,
Marko, Tomislav i Jole
sastali se poslije škole
pod granati dub;
sastali se da osnuju
nogometni klub.
Sastanak je otvorio
ozbiljno al' živo,

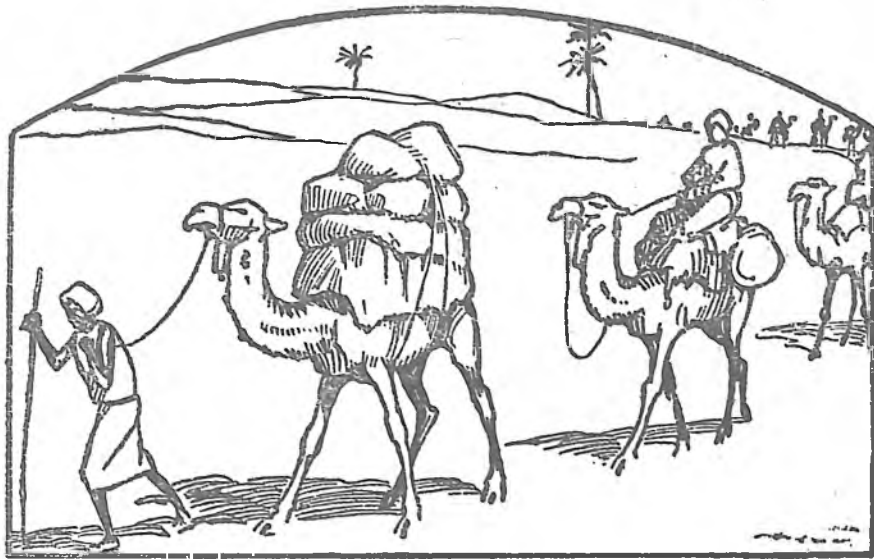
i ovako prozborio
nogometaš Ivo:
»Drugovi, cijeli je svijet
poplavio nogomet.
U selu i gradu
za njega znadu.
Novine stupce pune,
troše se ogromne sume
samo da što bolje procvjeta

slava nogometa.
Staro i mlado
ovu vitešku igru
gleda rado;
pomaže ljubimce svoje,
nosi svog kluba boje.
Neću da duljim. Al' fakat je taj
tko je prije nogometa
znao za Urugvaj?
Zato se, drugovi, sastasmo evo
pod ovaj stoljetni dub
da osnujemo novi
nogometni klub
koga će poštovati svi,
jer četa smo valjana mi.
Sad da se dogovorimo samo
i ime klubu damo.
»Rapid« neka se zove
— javi se golman Jole —
čuo sam za tu četú,
majstori su u nogometu.«
»Rapid« morate znat'
tudica je i plagijat.
Zato sam protiv toga,
branim čast jezika svoga.«
»Meteor« dajmo mu ime,
ponosni bit ćemo s njime.
Nek sjaje ko sunce žarko —
završi desni bek Marko.
»Meteor« bljesne i stane
i u prah na zemlju pane.
Ja hoću da naša četa

preživi tisuću ljeta —
upade u razgovor Frane.
»Dobro! A kako bi bilo
— javi se lijevo krilo —
da ga nazovemo »Grom«
gdje dođe nek pravi lom.«
»Prima se!« U isti čas
zaore svi u glas:
»Grom! Grom! Grom!
Gdje dođe nek pravi lom!«
Kada oduševljenje stade,
javi se spojka Rade:
»U dužnost stavljamo Vladi
neka pravila izradi,
on je vješt poslu tom.
Al' odmah neka se znade,
čisti amaterizam
zastupat se imade.«
»A boja našega kluba
neka je boja vatre,
nek protivnika uništi, satre
povikne centar Branko.
Na rastanku izljubi se četa.
Svi su sad mislili isto:
mi smo buduće slavne
zvijezde nogometa.
»Sutra morate zuati
trening je u pet sati.«
Zaključivši uz odobravanje živo
sastanak kapetan Ivo.

Gabrijel Cvitan

U pješčanom carstvu ...

Sahara — Arapsko pleme Tuarega — Poštenje sinova pustinje

Tko od vas nije još čuo za Saharu, tu beskonačnu pješčanu pustoš, kuda neprestano putuju, uzduž i poprijeko, duge karavane putnika i trgovaca na devama? Tko nije čuo za ljute samune, strahovite pustinjske vjetrove, koji dižu silne oblačine pijeska i zasiplju njima karavane, pokapajuć ih žive.

A znate li što su »fate morgane« varljive slike najljepših krajeva, koje se znadu pojaviti u zraku pred očima izmorenih putnika, a kad im se oni pokušaju približiti jednostavno se rasplinu?

I za oaze ste već jamačno čuli! To su rijetki izvori bistre vode, koja je probila pijesak i natopila suhu zemlju, stvorivši iz nje pravi kutić zemaljskoga raja, gdje rastu palme i kokosi i buja zelenilo.

Eto, u toj pješčanoj pustinji, raštrkani po pojedinim oazama

žive posljednji ostaci plemeni-tog jednog ratničkog naroda sinova pustinje, junački Tuarezi.

Jedna od najljepših osebina njihova značaja jeste svetost zadane riječi. Izvrсни jahači, rođeni bojovnici, skloni su osveti, ali kad se radi o časti, o gostoprimstvu ili o održanju zadane riječi, vanredno su savjesni.

Kad je sunce zapalo, svaki će putnik ili prolaznik kroz pustinju, naći kod njih utočište i gostoprimstvo, bez obzira na to kakve bio vjere ili plemena. Oni će nahraniti i napojiti njega i njegove konje i deve i prostrijeti će mu ležaj, pa ma bio on i njihov najkrvniji neprijatelj.

Roditelji imadu samo jednu želju: da im sin bude zdrav, jak, pošten i hrabar. Dječak se mora već u najranijoj dobi priviknuti na sve napore i tegobe, na sve patnje i nepredvidive

poteškoće, koje ga mogu snaći u životu.

Obuka počinje već u petoj ili šestoj godini života. Dječak mora znati arapski čitati i pisati, računati, jašiti, plesati, svirati, strijeljati i gađati s najvećom točnošću u cilj, pa i onda kad mu konj trči strelovitom brzinom. Mora se osim toga naviknuti, da trpi glad, žeđu i nespavanje. I još mnogo drugih stvari mora naučiti, a među prvima naravski valja da pozna i koran, muslimansko sveto pismo.

Dječak mora biti savršen vitez prema ženama jer Tuarezi cijene ženu kao sveticu.

Već u najmlađim godinama dječak mora znati samostalno ispjevati pjesmu, majci, koja mu je dala kakav dar, sestri, koja se udaje ili drugoj kojoj poštovanoj osobi. Niti jedna tuareška djevojka ne bi poslala za mužem, koji joj ne bi znao ispjevati kakvu lijepu i nježnu pjesmicu.

Osim toga Tuarezi uče djecu, da drže zadanu riječ, pa makar ih to stajalo života. Ako si Tuaregu predao ma kakvu stvar na čuvanje, budi uvjeren, da ti je sigurnija nego li kod tebe samoga. On će prije glavu izgubiti, nego li pustiti, da mu je tko otme.

Zato se u pustinji često puta vidjevaju karavane, koje prenose silna bogatstva, a na čelu im je kakav Tuareg. Trgovac, koji hoće da pošalje robu u najudaljenije krajeve Afrike, povjerit će bez ikakve pismene potvrde, pa i bez svjedoka, sve svoje blago Tuaregu. bez straha da će ga on prevariti. Tuareg će blago preuzeti samo jednom jedinom riječi: »U — Allah«, što znači: u ime Božje! To je dovoljno. Na tu mu riječ možeš povjeriti milijune i budi siguran, da će ih odnijeti na odredište, a da mu ne će uzmanjkati ni jedna para, ni jedan gram povjerenog mu blaga.

— Juriću — reći će otac jednoga dana Juriću — tvoj mi je učitelj kazao da ti u školi ništa ne radiš, nego samo gledaš što rade ostali daci.

— Ja radim ono što i učitelj — odgovori Jurić.

— Kako to?

— Pa tako! Ta i učitelj samo gleda naokolo po razredu, što rade daci.

KLOK & JOŽIĆ

Dogodile su se velike promjene. Jožić, koji je, nakon višegodišnjeg lutanja svijetom, zajedno sa svojim majmunom Klokom, došao u Zagreb, morao je — kako znamo — u školu, a Kloka je prepustio starom Floku. Sada je međutim Jožić s vanrednim uspjehom svršio četiri razreda gimnazije (majmuna Kloka nijesu htjeli primiti u gimnaziju, jer su kazali da imadu u školi i previše majmuna na dvije noge!), i nakon što je položio s odlikom malu maturu odlučio je, da opet krene u svijet na »naučno putovanje«. Dakako da je opet uzeo na put i svog dragog druga majmuna Kloka. Mi smo zamolili Jožića, neka nam svakako šalje dopise i izvještaje sa svojih pustolovnih putovanja. Prije mjesec dana krenuli su na put, a evo već nam je stigao prvi njihov dopis s otoka Bornea. Nego čujmo, što piše Jožić:

»Vi znate, dragi gospodine uredniče, da mi je prirodopis išao izvrsno od ruke. Prirodopis životinjstva znao sam tako rekuć bolje nego sam profesor, ali u bilinstvu nijesam bio osobito potkovan. Zato sam i odlučio, da se u tom usavršim, pa sam krenuo ponovno u svijet na »naučno putovanje«.

Ovaj smo se put Klok i ja otputili u Aziju, na Malajsko otočje. Put je bio divan. Do Aleksandrije u Egiptu vozili smo se na »Kraljici Mariji«, kao slijepi putnici pod palubom, kamo nas je utrpao jedan ložač, naš prijatelj. U Aleksandriji smo prešli na parobrod »Ganges« od istočno azijskog parobrodarskog društva i nakon sedamdnavnog putovanja izbacili su nas na otok Borneo.

A sada smo već evo tjedan dana u kraju, koga zovu »Didili-mase«, što znači guštara.

Da znate, kakovu smo pustolovinu jučer doživjeli, koža bi Vam se naježila od straha.

Sjeli smo se u ladicu, koju ovdješnji Malajci nazivaju piroga i spustili smo se niz rječicu Kraton, koja ne znam, da li je uopće zabilježena na zemljovidnim kartama, iako je dvaput šira od naše Save. Klok

je veslao, a ja sam sjedio i promatrao ogromne krošnje najraznovrsnijeg stabalja, s mirisnim cvjetovima, od čijeg mirisa možeš da se onesvijestiš i bujnim zelenilom, kakvoga nijesi nikada vidio. Isprva smo plovili sredinom rijeke, no kako je sunce suviše žestoko palilo, skrenuli smo bliže obali i veslali u sjeni granatih orijaša... Po granama su skakutali majmuni, koji su nas veselo pozdravljali i dobacivali Klocku razne plodove.

Najednoć Klock zavrišti, pusti veslo i odskoči ko strijela, da se zakloni iza mojih leđa. Nijesam se pravo ni okrenuo, kad li osjetim snažan udarac po ladici; ladica se silno zaljulja, a ja sav užasnut opazim pred sobom u ladi, na mjestu gdje je čas prije sjedio Klock, crnu panteru, najkrvoločniju zvijer malajskog arhipelaga. Na nesreću nijesam ponio sa sobom nikakvog vatrenog oružja, a da i jesam slabo bi se bio mogao u ovom času njime pomoći.

U mene su zurila dva strašna zelena oka. Moji su živci bili napeti ko strune na guslama. Znao sam, da mi nema spasa. Čekao sam svakog trenu skok krvoločne zvijeri, koja će mi zariti oštre pandže u živo meso i utisnuti zube u vrat. Hiljade misli vrzlo mi se u tom času glavom. Sjedio sam nepomičan. U ruci sam imao samo povećalo, kojim sam običavao pregledavati biljke. I ruka s povećalom bila mi je ukočena. Kako nismo veslali voda nas je zaniжела na sredinu rijeke. Sunce je palilo strahovitom žestinom, ali mene je uza sve to oblijevao hladan znoj.

Crna pantera je zarežala. Iskesila je zube i nakostrušila leđa. Spremała se na skok. Najednom, ja ni sam nisam znao odakle, između mene i pantere stao se sa dna ladice dizati dim, a odmah zatim lizne u vis vatra. Sag od rogoza, kojim je bilo pokriveno dno piroge planuo je.

Vi znate, da se životinje najviše boje vatre. Pantera osjetivši miris dima, koji joj je stao peći oči i ugledavši plamen sva je stala drhtati i strašno se vrpolti. U jednom času, ne znajući kuda, skoči u velikom luku iz piroge u vodu, ispliva do kraja i za čas je nestade u džungli. Bili smo spašeni. Kako se to desilo? Kroz povećalo, koje sam držao u ruci uprle su sunčane zrake u rogožinu na dnu ladice. Zrake usredotočene u žarištu leće upalile su rogožinu i to je zvijerku tako preplašilo da je pobjegla glavom bez obzira.

Klok i ja ubrzo smo, grabeći vodu iz rijeke, pogasili vatru i stali veslati žurno da se vratimo što prije natrag u selo. Iako je sunce palilo strahovito, mi se nijesmo više usudili prići bliže k obali u hlad, nego smo vozili sredinom rijeke.

A povećalo? Čuvat ću ga na vječnu uspomenu, dokgod živim...

Drugi puta javit ćemo Vam se opširnije. A sad mi pozdravite sve čitatelje Vašeg lista i recite, da će im se u buduće redovito javljati njihovi stari prijatelji

Klok i Jožić

Dječje novine

Dne 6. rujna ove godine navršio je naš mladi Kralj Njegovo Veličanstvo Petar II. četrnaestu godinu života. Njegov je rođendan proslavljen naročito svečano u cijeloj državi, a i izvan nje, gdje god živi naš narod. U Zagrebu je bio priredjen veličanstveni mimohod vojske, svih rodova oružja, a nebrojene tisuće naroda ispunile su sve ulice kuda je prolazila vojska. U svim crkvama i bogomoljama svih vjeroispovijesti bile su održane svečane službe Božje. U Trstu je u tamošnjoj srpsko-pravoslavnoj crkvi održano blagodarenje, kome su prisustvovali mnogi naši tršćanski i istarski rodoljubi. U Pragu je toga dana tamošnja radio stanica cijelu večer igrala hrvatske, srpske i slovenske pjesme. Sve to najbolje dokazuje, koliko je mladi naš Kralj posvuda poštivan i voljen. Još nas dijele samo četiri godine od dana, kada će on da potpunoma preuzme u svoje ruke kormilo državnog broda i da ga povede ljepšoj i boljoj budućnosti. Dao Bog da uspije!

Dne 14. rujna umro je u dvorcu Lany u 87. godini života tvorac Čehoslovačke republike Tomaš G. Masaryk.

Tim povodom sve su svjetske novine donijele tople prikaze o njegovoj ličnosti, jednodušno ističući, da je Masaryk bio jedan od najvećih umova savremene Evrope i plemeniti i pravedan čovjek u potpunom smislu riječi.

Za vrijeme Austro-Ugarske Masaryk je bio poslanik u bečkom parlamentu i tu je mnogo saradivao s našim istarskim zastupnicima prof. Spinčićem i Laginjom pokazujući živo zanimanje za sva naša pitanja.

Za svjetskog rata prebjegao je iz Austrije zajedno s današnjim predsjednikom čehoslovačke republike Dr. Benešom. U inozemstvu je organizirao čehoslovačku vojsku, koju su sačinjavali vojnici, koji su prebjegli s fronte iz austrijske vojske. Njegovom zaslugom velike su države priznale Čehoslovačku samostalnu državu još prije nego što je Austrija bila slomljena i kad je 1918. Austrija propala Masaryk se je na čelu slavodobitne čehoslovačke vojske vratio u Češku kao prvi predsjednik samostalne velike čehoslovačke republike.

Česi su Masaryka obožavali i nazivali ga svojim »tatičkom«, ocem i predsjednikom — osloboditeljem.

Prije nekoliko godina zahvalio se zbog starosti na položaju predsjednika republike i povukao se na dvorac Lany, koji mu je poklonila država kao narodni dar, i tu je u miru u krugu svojih malih unučića proveo svoje posljednje dane, ljubljen i poštivan od cijeloga naroda.

Masaryk je rodom Slovak, a otac mu je bio kočijaš kod jednog posjednika. Svojom marljivošću, bistrinom i sjajnim umom uspio je evo da postane najznamenitiji čovjek sadašnjice i prvi i najzaslužniji sin svoje domovine. Slava mu!

U Kini se vode još uvijek žestoke borbe između Japanaca i Kineza. Japanci navaljuju kao bijesni, ali se i Kinezi očajnički brane. Kako će rat završiti teško je reći. Kineza ima triput više nego Japanaca, ali Japanci su bolje oboružani i mnogo su bolje vojnički organizirani nego li Kinezi. A tehnika i oružje pobjeđuju, pa izgleda da će tako i ovaj puta Japanci otkinuti jedan komad Kine i prisvojiti ga, kao što su prije pet godina oteli Kini jednu od najbogatijih njezinih pokrajina Mandžuriju.

Borba protiv nepismenosti. Klub ABC iz Zagreba organizira borbu protiv nepismenosti u hrvatskim krajevima. Svaki pismen čovjek mora da ove zime nauči barem jednog ne-

pismenog odraslog čovjeka čitati i pisati. Obuka počinje po svim selima na Svesvete i dovršava u veljači. Svaki nepismeni dobit će abecedarku, olovku i pisanku, a platit će za njih koliko bude mogao: jedan ili dva dinara, a ako drugo ne može dat će barem jedno jaje.

Ovo je svakako vrlo lijepa akcija, koju valja da podupre svaki rodoljub.

Telefon u Češkim školama. Prema pisanju nekih praških novina poštanska je uprava u Pragu stavila školama na raspoloženje 50 telefonskih aparata u svrhu zorne obuke. Učenici se praških pučkih škola, dakako, veoma vesele toj uredbi, jer mogu telefonirati iz razreda u razred.

„Vrati se!“

Sjedim pod palmom slušajući ptičicu, kako cvrkuće. Sjela je na grančicu mirisave bagrene i pjeva.

Ne znam joj ni imena ni plemena; vidim samo, da je siva i modra. Doletjela je, da prezimi, pa da se vrati, kamo je srce vuče.

Sjedeći na grančici pjeva, a ja slušam. I mislim, da je razumijem: Pjeva o dalekoj svojoj domovini, za kojom čezne... Kako bi inače onako milo cvrkućala, kao da plače?

Iznenada zaleti se na nju kobac. I čujem posljednji krik nevoljne ptičice...

Perje njeno lagano na zemljicu pada. I jedna nožica —

Dignem tu nožicu, a na njoj tanki srebreni obručić. «Vrati se! — — Čekamo te!» piše na njemu.

Tko je čeka?

Možda kakav mali dječarac i mladahna njegova sestrice, koji su nejaku onu ptičicu pod drvetom našli.

«Vrati se! — Čekamo te!»

Ne čekajte!...

Fran Mažuranić

(Od zore do mraka)

JURIĆ

Jurić je dobio danas u školi slabu ocjenu. Kad mu je za to doznao otac, upita ga ljutito:

— Navedi mi pitanja, što ti ih je zadao učitelj.

Jurić nabroji sva pitanja.

— Ta sva su ova pitanja vrlo laka — u čudu će otac.

— I ja znadem da su pitanja laka, ali su odgovori teški — zamudrova Jurić.

*

Pita učitelj u školi našeg Jurića:

— Kako djeluje toplina na stvari?

Jurić odgovori sasvim ispravno:

— Toplina rasteže svaku stvar.

— Dobro, Juriću, navedi mi još i jedan primjer.

A Jurić će iz neba, pa u rebra:

— Ljeti su dani dulji, nego li zimi.

*

— Je li se već vratio Jurić iz škole? — upita majka Jurićevu sestru Anicu.

— Jest, vratio se, odgovori Anica.

— Jesi li ga vidjela?

— Nijesam!

— Pa kako onda znaš da se vratio? čudi se majka.

— Jurića istina nijesam vidjela, ali sam zato vidjela mačku, kako je pobjegla i sakrila se pod ormar. Znači, da je Jurić u blizini.

Split.

Barba Rike

Crna ruka. Jednoga jutra mnogi su stanovnici New-Yorka bili neugodno iznenađeni. Na njihovim kućnim vratima bila je naslikana crna ruka, a pod njom riječi: »Još samo pet dana«. Dakako, da su stvar odmah prijavili policiji, a i novine su se pozabavile tom tajanstvenom razbojničkom družinom, koja prijeti mirnim građanima. Iznenadenje svi su bili još veće, kad je drugog dana na mnogim kućnim vratima osvanula ista slika crne ruke s napisom: »Još samo četiri dana«. I tako redom i slijedećih dana: »Još samo tri...«, »Još samo dva...« i konačno: »Još samo jedan dan«. Sve je sa strahom iščekivalo sutrašnji dan, ne znajući, što li je ta razbojnička družina spremila mirnim građanima.

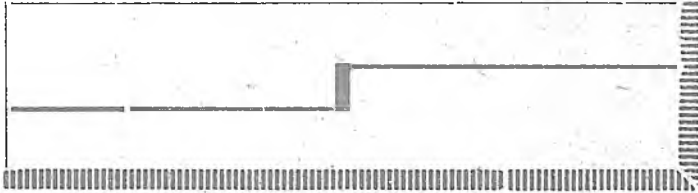
A što je zapravo bilo na stvari? Neka tvornica sapuna nalijepila je petoga dana na sva vrata plakat s crnom rukom, a pod njom riječi: »Ne ćete više imati crne ruke, budete li ih prali našim sapunom«.

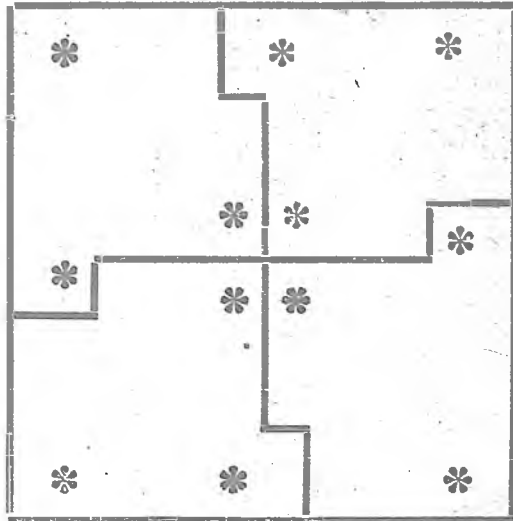
ODGONETKE

Zagonetki iz br. 1.

- 1) Dopunjalka: I—II. Norveška, III—IV. Albanija
- 2) Zagonetna posjetnica: Zemljoradnik
- 3) Geometrijski zadatak:

- 4) Skrižaljka: Okomito: 1. grabar, 2. Arad, 3. bara, 4. kapica.
Vodoravno: 5. vrabac, 6. Arap, 7. Bari, 8. zadaci
- 5) Geometrijski zadatak: Može se riješiti na mnogo načina. Jedan od tih je ovaj:

Ispravno su riješili: Darinka Malešević, Zagreb, Vilim Crnarić, Bakarac

ZAGONETKE

Kombinirana ispunjalka

(Darinka Malešević, Zagreb)

1— 8 tišina

2— 9 muško ime

3—10 kralj životinja

4—11 zamjenica

5—12 zvijer

6—13 zdravo (latinski)

7—14 poklon

I		
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

8— 1 glavni grad naše susjedne države

9— 2 pokazna zamjenica

10— 3 talas

11— 4 drago

12— 5 mliječni proizvod

13— 6 prva žena

14— 7 posao

II

I—II. Muško ime

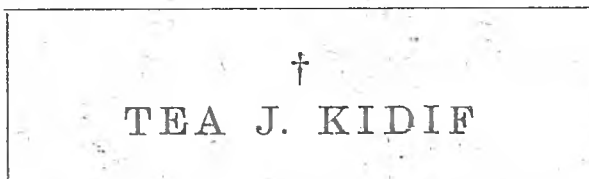
Logograf

(Darinka Malešević, Zagreb)

Sa »K« je domaća životinja neka
Sa »D« je naša na sjeveru rijeka
Sa »B« na vratima svakim je ima
Sa »T« raste po svim poljima.

Zagonetni epitaf

(Darinka Malešević, Zagreb)

Jadna djevojčica Tea! Od koje li je bolesti umrla?

RAČUNSKE ZAGONETKE

1. Rasporedi brojkke 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 tako da njihov ukupni zbroj bude 16. — Nijednu brojku ne smiješ upotrijebiti više nego jedamput.

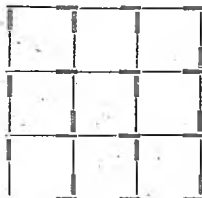
*

2. Ovih devet točaka spoji jednim potezom sastavljenim od četiri ravna pravca, ali tako, da taj potez prolazi kroz svaku točku.

IGRA ŠIBICAMA

Uzmite 24 šibice i sastavite od njih devet jednakih četvorina, kako to prikazuje ova slika:

A sada recite kojemu od drugova, neka uzme 4 šibice, ali tako da još uvijek ostane pet jednakih četvorina. Pokušat će jedan, pokušati će drugi, možda to nekome i uspije. Ako nitko ne bi to umio, pokažite mu kako se to radi. Ako ne znate saznat ćete rješenje u slijedećem broju.

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Ivan Bujanović, Zagreb, Radićeva ul. 26. I. kat.